

ПОЗИТИВНА МОТИВАЦІЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Мулик К. О.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри германських і східних мов та методики їх навчання
ДЗ «Південноукраїнський національний університет ім. К. Д. Ушинського»
ORCID ID: 0000-0001-6403-3360

Актуалізація потреби у визначенні наукових засад, розробленні та впровадженні ефективної моделі інтегрованого навчання професійно спрямованої англійської мови майбутніх соціальних працівників, яка забезпечить органічне поєднання мовної підготовки з фаховим змістом, сприяла визначенню педагогічних умов підвищення рівня англійської професійно спрямованої підготовленості майбутніх соціальних працівників. У статті з'ясовано сутність поняття «умова». Проаналізовано словникові та енциклопедичні джерела щодо визначення феномену «педагогічна умова». У дослідженні узагальнено різні підходи до визначення педагогічних умов, подано трактування феномену «педагогічна умова».

З'ясовано, що педагогічні умови інтегрованого навчання професійно спрямованої англійської мови майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки зумовлені специфікою цієї підготовки та майбутньою професійною діяльністю, з огляду на що визначено такі педагогічні умови: позитивну мотивацію щодо необхідності формування професійно спрямованої англійської підготовленості майбутніх соціальних працівників; інтеграцію англійської мови й професійних дисциплін у процесі формування професійно спрямованої англійської підготовленості майбутніх соціальних працівників; моделювання проблемно орієнтованого освітнього середовища в процесі інтегрованого навчання професійно спрямованої англійської мови майбутніх соціальних працівників; залучення майбутніх соціальних працівників до активної самостійної професійно спрямованої англійської діяльності.

У статті обґрунтовано доцільність першої педагогічної умови – позитивна мотивація щодо необхідності формування професійно спрямованої англійської підготовленості майбутніх соціальних працівників. Розкрито сутність поняття «мотивація» за словниковими джерелами. Аналіз сучасних наукових досліджень особливостей мотиваційної сфери здобувачів вищої освіти виявив існування двох основних типів мотивації, що зумовлюють відповідно два типи поведінки: зовнішню мотивацію, яка викликає зовнішньомотивовану поведінку, та внутрішню мотивацію, що спричиняє внутрішньомотивовану поведінку. Виявлено, що наявність позитивної внутрішньої мотивації до англійської підготовки є важливою педагогічною умовою для успішного формування професійно спрямованої англійської підготовленості майбутніх соціальних працівників.

***Ключові слова:** соціальний працівник, англійська мова за професійним спрямуванням, інтегроване навчання.*

Mulyk K. O. Positive motivation as a pedagogical condition of integrated teaching of professionally oriented English of future social workers in the process of professional training

The need to identify scientific principles, develop and implement an effective model of integrated teaching of professionally-oriented English for future social workers, which will ensure an organic combination of language training with professional content, contributed to the definition of pedagogical conditions for increasing the level of English-speaking professionally-oriented preparedness of future social workers. The article clarifies the essence of the concept of «condition». Dictionary and encyclopedic sources on the definition of the phenomenon of “pedagogical condition” are analyzed. The study summarizes various approaches to the definition of pedagogical conditions, and provides an interpretation of the phenomenon of “pedagogical conditions”.

It was found that the pedagogical conditions for integrated teaching of professionally-oriented English for future social workers in the process of professional training are determined by the specifics of this training and future professional activities, in connection with which the following pedagogical conditions

were determined: positive motivation regarding the need to form professionally-oriented English-speaking preparedness of future social workers; integration of English and professional disciplines in the process of forming professionally-oriented English-speaking preparedness of future social workers; modeling of a problem-oriented educational environment in the process of integrated teaching of professionally-oriented English of future social workers; involvement of future social workers in active independent professionally-oriented English-speaking activities.

The article substantiates the feasibility of the first pedagogical condition – positive motivation regarding the need to form professionally-oriented English-speaking preparedness of future social workers. The essence of the concept of “motivation” according to dictionary sources is revealed. Analysis of modern scientific research on the features of the motivational sphere of higher education students revealed the existence of two main types of motivation, which determine, respectively, two types of behavior: external motivation, which causes externally motivated behavior; and internal motivation, which causes internally motivated behavior. It was found that the presence of positive internal motivation for English language training is an important pedagogical condition for the successful formation of professionally oriented English language readiness of future social workers.

Keywords: social worker; English for professional purposes, integrated teaching.

Вступ. Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні, зумовлений євроінтеграційними процесами, глобалізаційними викликами та розширенням міжнародної співпраці, актуалізує необхідність переглянути підходи до професійної підготовки фахівців соціальної сфери. За таких умов володіння англійською мовою як засобом професійної комунікації набуває особливої ваги, оскільки забезпечує ефективну міжкультурну взаємодію, участь у міжнародних соціальних ініціативах, академічну та професійну мобільність.

Водночас результати теоретичного аналізу (М. Іванчук, С. Кравець, Р. Мартинова, Н. Муқан, І. Пастирська, О. Петрук та ін.) й вивчення освітньої практики у вітчизняних закладах вищої освіти засвідчують наявність низки суперечностей між дедалі більшими вимогами до рівня англійської професійної підготовки майбутніх соціальних працівників і реальним змістовим та методичним забезпеченням відповідних навчальних дисциплін. Зазначені розбіжності виявляються у фрагментарності професійно орієнтованого змісту, недостатній інтегрованості мовної і фахової підготовки, а також у відсутності системних підходів до формування англійської готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Методи та методика дослідження. Аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію наукових джерел застосовано для вивчення стану досліджуваної проблеми в сучасній педагогічній теорії, окреслення ключових наукових підходів до інтегрованого навчання, визначення сутності педагогічних умов інтегрованого

навчання професійно спрямованої англійської мови майбутніх соціальних працівників.

Насамперед з'ясуємо сутність поняття «умова». У словникових джерелах поняття «умова» потрактовано як: сукупність явищ зовнішнього та внутрішнього середовища, що ймовірно впливає на розвиток конкретного психічного явища; до того ж це явище опосередковується активністю особистості, групою людей [1]; обставина, за якою що-небудь відбувається; сукупність нестійких природних, соціальних, зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на фізичний, психічний, моральний розвиток людини, її поведінку, виховання і навчання, формування особистості. У філософському аспекті поняття «умова» потрактовується як сукупність зовнішніх обставин, за яких відбувається освітня діяльність і життєдіяльність її суб'єктів. У психології поняття «умова» розглядається як: сукупність внутрішніх і зовнішніх причин, що визначають її психологічний розвиток, прискорюють або уповільнюють його, впливають на цей процес, його динаміку й кінцеві результати; сукупність явищ зовнішнього та внутрішнього середовища, що ймовірно впливають на розвиток конкретного психічного явища, до того ж це явище опосередковується активністю особистості, групи людей. Феномен «педагогічна умова» в словникових та енциклопедичних джерелах визначено як: обставини, від яких залежить та за яких відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей [1]; певною обста-

виною, яка впливає (прискорює чи гальмує) на формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості]; певні обставини, за яких компоненти освітнього процесу подані в найкращих взаємовідносинах та взаємозв'язках, що дають змогу вчителям плідно викладати, керувати освітнім процесом, а учням – успішно навчатися [1]; сукупність об'єктивних можливостей, що забезпечують успішне виконання поставлених завдань [3].

Узагальнюючи різні підходи до визначення педагогічних умов, трактуємо феномен «педагогічні умови» як сукупність спеціальних зовнішніх і внутрішніх чинників освітнього середовища, які забезпечують ефективність, визначають якість та результативність фахової підготовки.

Педагогічні умови інтегрованого навчання професійно спрямованої англійської мови майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки зумовлені специфікою цієї підготовки та майбутньою професійною діяльністю. З огляду на це, визначено такі педагогічні умови: позитивну мотивацію щодо необхідності формування професійно спрямованої англомовної підготовленості майбутніх соціальних працівників; інтеграцію англійської мови і професійних дисциплін у процесі формування професійно спрямованої англомовної підготовленості майбутніх соціальних працівників; моделювання проблемно орієнтованого освітнього середовища в процесі інтегрованого навчання професійно спрямованої англійської мови майбутніх соціальних працівників; залучення майбутніх соціальних працівників до активної самостійної професійно спрямованої англомовної діяльності.

Обґрунтуємо доцільність визначених педагогічних умов в аспекті започаткованого дослідження. Перша педагогічна умова – позитивна мотивація щодо необхідності формування професійно спрямованої англомовної підготовленості майбутніх соціальних працівників.

Звернімося до визначення феномену «мотивація», який тлумачиться, за словниковими джерелами, як: обґрунтування вчинків, поведінки або дій людини на основі певних потреб, інтересів, цінностей [7]; сукупність рушійних сил, що стимулюють людину вико-

нувати певні дії [1]; система внутрішніх і зовнішніх спонукань, що зумовлюють активність людини, її поведінку, діяльність.

Психологи розрізняють два основні типи мотивації, що зумовлюють відповідно два типи поведінки: зовнішню мотивацію, яка викликає зовнішньомотивовану поведінку, та внутрішню мотивацію, що спричиняє внутрішньомотивовану поведінку. Зовнішня мотивація – це поняття, яке використовують для опису поведінки, детермінованої зовнішніми чинниками. Вона, здебільшого, базується на системі зовнішніх впливів, як-от винагороди, заохочення, покарання або інші стимули, що активізують бажану поведінку чи пригнічують небажану. Означений тип мотивації є ключовим елементом багатьох психологічних теорій. Внутрішня мотивація натомість описує поведінку, яка зумовлена внутрішніми чинниками – особистісними прагненнями, інтересами, цінностями. Людина діє не задля зовнішніх винагород, а стійкому інтересу до самої діяльності або бажання досягнути особистісно значущої мети. Як зовнішня, так і внутрішня мотивація можуть впливати на зміну напряму поведінки індивіда. Перехід від одного типу мотивації до іншого почасти свідчить про початок нового етапу вікового розвитку [5].

Також є розподіл на позитивну та негативну мотивацію. Негативна мотивація формується на основі усвідомлення особистістю можливих негативних наслідків у разі відсутності освіти, і саме це спонукає її до навчання. Така мотивація не забезпечує високої ефективності освітнього процесу. Натомість позитивна мотивація ґрунтується на комплексі внутрішніх і зовнішніх чинників, зокрема прагненні до соціального визнання, здобуття певного статусу та самореалізації особистісного потенціалу [6].

Отже, наявність позитивної мотивації до англомовної підготовки є важливою педагогічною умовою для успішного формування професійно спрямованої англомовної підготовленості майбутніх соціальних працівників. Означений процес буде значно ефективнішим за умови створення у ЗВО сприятливого мотиваційного середовища, яке націлене на розвиток професійно спрямованих англомовних умінь здобувачів освіти.

У дослідженні під позитивною мотивацією майбутніх соціальних працівників до вивчення професійно спрямованої англійської мови розуміємо сукупність внутрішніх і зовнішніх мотивів, що характеризується зацікавленістю та прагненням вивчати англійську мову задля ефективного використання її в майбутній професійній діяльності, що базується на усвідомленні важливості професійного зростання та надання якісної допомоги клієнтам, незалежно від їхньої мови та культурного походження. Важливим чинником формування позитивної мотивації майбутніх соціальних працівників до вивчення професійно спрямованої англійської мови є їх чітке бачення потреби застосування здобутих англійських знань та навичок у майбутній професійній діяльності, що вплине на їхнє прагнення навчатися та саморозвиватися.

Уважаємо, що для майбутнього соціального працівника позитивна мотивація опанування професійно спрямованої англійської мови є одним з головних чинників у його майбутній професії. Задля цієї мети необхідно створити умови, які стимулюватимуть здобувачів вивчати англійську мову й викликатимуть інтерес до іншомовної професійної діяльності:

- розроблення комунікативно-мовленнєвих вправ та завдань, спрямованих на формування професійно спрямованої англійської підготовленості;

- можливість використання англійської мови в професійному контексті (залучення здобувачів до проектної діяльності, моделювання професійних ситуацій, заохочення до участі в конференціях, круглих столах, тренінгах тощо);

- забезпечення позитивного та підтримувального освітнього середовища (персоналізований підхід до студентів, урахування індивідуальних потреб та інтересів, позитивний зворотний зв'язок, створення спільнот, команд для обміну досвідом тощо);

- використання сучасних технологій та ресурсів (онлайн-платформи, онлайн-курси, лекції, використання автентичного матеріалу, соціальних мереж для запитань та підтримки одне одного);

- усвідомлення здобувачами практичної необхідності володіння англійською мовою

для успішної професійної реалізації, прагнення стати конкурентоспроможним фахівцем на сучасному ринку праці, зацікавленість культурою інших країн тощо.

Результати. Аналіз наукових досліджень і теоретичних джерел засвідчив, що результативність професійної підготовки та подальшої фахової діяльності значною мірою визначається характером і структурою мотиваційної сфери здобувачів освіти. Установлено, що внутрішня мотивація пов'язана з прагненням здобувачів до самостійного пізнання, інтелектуального зростання та особистісного самовдосконалення. Отримані результати свідчать, що саме перевага внутрішньої мотивації забезпечує підвищення рівня англійської професійно спрямованої підготовленості. Це визначає необхідність створення в освітньому середовищі таких педагогічних умов, які б сприяли активізації внутрішніх мотивів здобувачів – зокрема, формуванню позитивної навчальної самооцінки, орієнтації на досягнення особистісного та професійного зростання, розвитку інтересу до вивчення англійської мови та її використання у фаховій діяльності.

Висновки. Узагальнення теоретичних положень і результатів аналізу наукових джерел дає підстави стверджувати, що мотиваційна сфера майбутніх соціальних працівників є одним із детермінувальних чинників ефективності інтегрованого навчання професійно спрямованої англійської мови. Установлено, що внутрішня мотивація, заснована на особистісному інтересі та прагненні до самореалізації, забезпечує більш високий рівень навчальної активності й сприяє глибокому засвоєнню професійно спрямованого англійського матеріалу. Отже, забезпечення мотиваційної підтримки, спрямованої на внутрішні стимули, є необхідною передумовою успішної реалізації інтегрованого навчання професійно спрямованої англійської мови. Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо в подальшому окресленні педагогічних умов інтегрованого навчання професійно спрямованої англійської мови майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
2. Іванчук М. Г. Інтегроване навчання: сутність та виховний потенціал. (Виховання особистості молодшого школяра в умовах інтегрованого підходу до навчання). Чернівці : Рута, 2004. 360 с.
3. Мартинова Р.Ю. Сутність і структура процесуальної інтеграції професійної та іншомовної мовленнєвої діяльності. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. № 4. 2012. С. 63–69.
4. Мукан Н.В., Пастирська І.Я., Кравець С.Ф. Можливості використання інтегративного підходу у професійній іншомовній підготовці фахівців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69, Т. 3. С. 54–58.
5. Петрук О.М. Проблема інтегрованого підходу до процесу навчання в науковій літературі. *Педагогічний дискурс*. 2010. № 8. С.176–180.
6. Павелків К. М. Іншомовна підготовка майбутніх фахівців соціального профілю: чинники та суперечності в реалізації. *Молодь і ринок*, 2018, № 11(166), С. 79–85.
7. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. 350 с.

References

1. Honcharenko, S. U. (2011). *Ukrainskyi pedahohichni entsyklopedychnyi slovnyk*. [Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary]. Rivne : Volynski oberegy. [in Ukrainian].
2. Ivanchuk, M. G. (2004). *Intehrovane navchannia: sutnist ta vykhovnyi potentsial*. (Vykhovannia osobystosti molodshoho shkoliara v umovakh intehrovanoho pidkhodu do navchannia). [Integrated learning: essence and educational potential. (Education of the personality of a junior high school student in the conditions of an integrated approach to learning)]. Chernivtsi : Ruta. [in Ukrainian].
3. Martynova, R. Yu. (2012). *Sutnist i struktura protsesualnoi intehratsii profesiinoi ta inshomovnoi movlennievoi diialnosti*. [The essence and structure of procedural integration of professional and foreign language speech activity]. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 4. 63–69. [in Ukrainian].
4. Mukan, N. V., Pastyrskaya, I. Ya., Kravets, S. F. (2020). *Mozhlyvosti vykorystannia intehratyvnoho pidkhodu u profesiinii inshomovnii pidhotovtsi fakhivtsiv*. [Possibilities of using an integrative approach in professional foreign language training of specialists]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and secondary schools*. 69, 54–58. [in Ukrainian].
5. Petruk, O. M. (2010). *Problema intehrovanoho pidkhodu do protsesu navchannia v naukovii literature*. [The problem of an integrated approach to the learning process in scientific literature]. *Pedahohichni dyskurs – Pedagogical discourse*, 8, 176–180. [in Ukrainian].
6. Pavelkiv, K. M. (2018). *Inshomovna pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoho profilu: Chynnyky ta superiechnosti v realizatsii* [Foreign language training of future social specialists: Factors and contradictions in implementation]. *Molod i rynek*, 11(166), 79–85. [in Ukrainian]
7. *Slovnyk suchasnoi lnhvistyky: poniattia i terminy* (2012). [Dictionary of modern linguistics: concepts and terms]. A. Zagnitko. Donetsk : DonNU. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.11.2025

Стаття прийнята 10.12.2025

Статтю опубліковано 23.12.2025